

Een vlotte en laagdrempelige inleiding tot de taalkunde

Steven Delarue

Het is ooit anders geweest, maar de laatste tijd mogen we ons op taalkundig gebied verheugen over een groeiend aantal populariserende publicaties, die de studie van de (Nederlandse) taal bekend maken bij het bredere publiek. In Vlaanderen hebben we natuurlijk dit eigenste tijdschrift, maar vooral in Nederland wordt er stevig aan de weg getimmerd, door bijvoorbeeld Jan Stroop, Gaston Dorren en de onvermoeibare Marc van Oostendorp. Sterre Leufkens is een relatief nieuwe ster aan het populariseringsfirmament, al blogt ze intussen al een tijdje over taal in de ruime zin van het woord op haar weblog *De Taalpassie van Milfje*, samen met Marten van der Meulen. Daarnaast werkte ze mee aan het jaarboek *Taal in 2015* van Van Dale, en er staan nog verschillende taalprojecten op stapel. Eén daarvan heeft intussen het daglicht gezien: in de reeks 'Elementaire Deeltjes' van Amsterdam University Press verscheen onlangs het veertigste volume, en dat is volledig aan taal gewijd.

Op zich mag het wel verbazing wekken dat pas het veertigste boekje in de reeks over taal gaat: zoals Leufkens overtuigend laat zien, is taal immers een cruciaal kenmerk van wat ons tot mensen maakt. Het is een communicatiemiddel dat soms fascineert maar ook kan frustreren, en dat toegang biedt tot allerlei nieuwe werelden en culturen. Tegelijk is taal ook voor iedereen iets anders, en dat is ook het uitgangspunt dat Leufkens voor haar boek – of beter *boekje*, want het past feilloos in je achterzak – heeft gekozen. In acht korte hoofdstukken bestudeert en beschrijft ze taal telkens vanuit een ander perspectief, en zo slaagt ze erin om taal in haar facetten te belichten. 'Taal' is voor een kind immers iets anders dan voor een neuroloog of een socioloog, en een leraar Nederlands zal op een andere manier naar taal kijken dan een politieagent. Het boekje kan in één keer gelezen worden – in een treinrit of twee had ik het al uit – maar de korte hoofdstukjes van telkens 10 tot 15 pagina's staan ook op zichzelf, wat ze bijvoorbeeld ook perfect geschikt maakt voor gebruik in de klas. Leufkens hanteert een prettig en vlot leesbaar Nederlands, wars van alle moeilijkdoenerij. Tegelijk zijn de hoofdstukken inhoudelijk correct, en sluiten ze aan op de recentste taalwetenschappelijke inzichten.

Dat op zich verdient al hulde, maar er is nog een belangrijkere reden waarom *Taal* zo'n aanbevelenswaardig boekje is voor iedereen die in taal en taalwetenschap geïnteresseerd is: en passant maakt Leufkens komaf met een aantal hardnekkige mythes over taal en meertaligheid. Zo laat ze overtuigend zien waarom Turkse ouders in de Lage Landen beter goed Turks kunnen praten tegen hun kinderen dan gebrekkig Nederlands, dat de afkortingen in de sms-

taal van jongeren eigenlijk niet zo gek veel afwijken van pakweg krantenkoppen of advertenties, dat dt-fouten niet zozeer het gevolg zijn van domheid maar eerder van onoplettendheid, en dat de grens tussen een taalfout en taalverandering wel érg dun is. De doorsnee leraar Nederlands haalt meteen z'n rode pen boven voor zinnen als 'Ik besepte me dat ik dat vergeten was' of 'Hun hangen aan de kapstok!', maar Leufkens denkt er dieper over na: als 'zich realiseren' wederkerend is, zou het dan niet logischer zijn dat ook het synoniem 'zich beseffen' reflexief zou zijn? En is 'hun' niet net een erg slimme taalinnovatie (die overigens al in 1911 werd geat- testeerd!), omdat 'hun' sowieso op personen wijst, terwijl 'ze' zowel op personen als op objecten kan slaan? Zo weet je meteen dat het niet louter de jassen zijn die aan de kapstok hangen, maar dat je kinderen de boel wellicht aan het slopen zijn.

Voor wie als lesgever of onderzoeker elke dag met (Nederlandse) taalkunde bezig is, zal *Taal* misschien niet al te veel nieuwe informatie bevatten, maar voor de geïnteresseerde taalgebruiker – en zijn we dat niet allemaal? – is Leufkens' boekje een vlotte, laagdrempelige inleiding tot de taalkunde. En nu weet ik tenminste dat ik, als ik later groot ben, forensisch taalkundige wil worden.

Sterre Leufkens, *Elementaire Deeltjes: Taal*. Amsterdam: Amsterdam University Press, 2016. ISBN 978-94-6298-007-5, 136 blz., 9,95 euro.